

Quaderns de l'Institut d'Estudis Vallencs

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 1995-1996

Corresponent a l'actuació de l'entitat des de l'assemblea anterior (presentada a l'aprovació de l'assemblea general ordinària el 28 de març de 1996)

Aspectes diversos en què s'ha intervingut

- Celebració del I Memorial Josep Ramon López durant la primera setmana de maig, amb tot un seguit d'activitats orientades cap al món de l'ensenyament i l'esport. Tres de les activitats programades (les conferències i la taula rodona) van tenir lloc a la seu del IEV, entitat que actua com a seu social del Memorial Josep Ramon López.

- Col·laboració amb la Fundació Cèsar Martinell i Brunet, del Pinell de Brai, en l'elaboració de l'exposició itinerant que s'està preparant sobre la seva obra i també en la instrumentació d'aquesta fundació, la qual ha nomenat el president del IEV membre del comitè d'honor.

- Col·laboració amb l'ONG Cooperació, la qual, a finals del mes de novembre, va realitzar, a la Capella de Sant Roc, un *Curs d'iniciació a la cooperació*. La conferència de clausura d'aquest curs va tenir la presència de la diputada Anna Terron.

- Adhesió a la iniciativa presa per un col·lectiu de ciutadans vallencs per tal de realitzar actes de denúncia pel genocidi del poble bosnià. Membres del IEV van participar en les diferents activitats convocades, entre elles la manifestació que es va realitzar a la ciutat de Valls.

- Col·laboració amb la Comissió Prorestauració del Campanar del Carme.

- Col·laboració en l'edició i la difusió de les publicacions *Història del Club Bàsquet Valls* i *Itineraris per Valls*.

- Adhesió del IEV, el passat mes de febrer, a l'escrit de protesta que, des de l'Institut Politènic de Formació Professional de Valls, es va dirigir al Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya per la important retallada de cicles formatius que apareixen en el nou Mapa Escolar.

- Col·laboració en els actes d'homenatge del centenari del naixement de Robert Gerhard. La Comissió Robert Gerhard de Valls, de la qual forma part el IEV, s'ha ajuntat amb les comissions Gerhard de Barcelona i Cambridge per tal de fer un homenatge més reeixit; el president del IEV ha estat nomenant membre de la comissió d'honor. Entre els molts actes previstos, s'hi inclouen concerts, enregistraments, publicacions, un congrés a Southampton i a Barcelona, diferents exposicions, programes televisius i radiofònics i un monument dedicat al compositor, a la nostra ciutat.

Comissió d'Edicions

Hem de destacar les següents actuacions:

Han estat onze els números distribuïts del butlletí *Full del mes*.

Pel que fa a la revista *Quaderns de Vilaniu/Miscel·lània de l'Alt Camp*, durant aquest període s'han publicat els números 27 (maig) i 28 (novembre).

D'altra banda, el volum número XXXV de la col·lecció Biblioteca d'Estudis Vallencs, *Narcís Oller i de Moragas. La seva vida vista per un contemporani*, i l'exposició itinerant *Narcís Oller i de Moragas*, després de ser presentats a Valls, també ho van ser el 18 d'abril als Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat de Catalunya a Tarragona. Posteriorment, durant el mes d'agost, es tornaren a fer les dues presentacions a Puigcerdà.

També es va editar la memòria de 1994 del IEV. S'ha decidit publicar-la, també, a part de la que es pot trobar a *Quaderns de Vilaniu*, amb un atractiu disseny que facilitarà que s'ensenyi als possibles patrocinadors i als col·laboradors de l'entitat la tasca que es duu a terme any rere any.

Pel que fa a la col·lecció IEV/Estudis Comarcals, el passat mes de novembre es va presentar a Vila-rodona el volum número 12, *Els arrendaments municipals del segle XVII a Vila-rodona./ Testaments de Vila-rodona, segles XVII-XIX*, de Josep Santesmases i Ollé. La presentació va anar a càrrec de l'historiador Santi Ponce. Durant el mes de gener, es presentà el llibre *Crisi social i moviment cívic. Les coordinadores de la Conca de Barberà i l'Alt Camp davant el Pla de residus*, de Joan Casellas i Carbó, que correspon al volum número 13 de la mateixa col·lecció. La presentació del volum, que va acompanyat d'un vídeo, va tenir lloc el 14 de gener al Pla de Santa Maria i, durant el mes de febrer, a la sala d'actes del IEV. Aquesta publicació, que ha estat coeditada amb el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, també s'ha presentat a Vila-rodona i a diverses poblacions de la Conca de Barberà.

Comissió d'Arqueologia

Dins les activitats del taller d'arqueologia, es continua la tasca pacient i seriosa de recuperació d'atuell ceràmics del forn de Fontscaldes, amb dues terceres parts de la feina realitzada.

Pel que fa a les expedicions arqueològiques que promou aquesta comissió, durant el període març 95-març 96 s'han efectuat sis sortides a diferents indrets d'interès:

84a expedició cultural a Florejacs, Sant Pere de Ponts i Sanauja

85a expedició cultural a Tàrrega i Verdú

86a expedició cultural a Barcelona

87a expedició cultural a Manresa i Montserrat

88a expedició cultural a Terrassa

89a expedició cultural a les Mines de Gavà i a la ciutadella ibèrica de Calafell

En col·laboració amb el Consorci Prouniversitari Alt Camp/Conca de Barberà i el Departament de Geografia i Història de la Universitat Rovira i Virgili, durant el mes de novembre, va tenir lloc el seminari *Excavacions arqueològiques a l'Alt Camp: darreres aportacions*, dirigit a analitzar les importants troballes arqueològiques que han tingut lloc en els darrers anys a la comarca de l'Alt Camp, que atorgava un crèdit de lliure

configuració als estudiants de la URV. El curs va tenir dues sessions introductòries i set més de monogràfiques sobre les troballes a Picamoixons, Vallmoll, Alcover i Valls. Aquestes conferències i altres treballs realitzats per la comissió constituïran [sic] el pròxim número, monogràfic, de la revista del IEV *Quaderns de Vilaniu*.

Comissió de Natura

Pel que fa a aquesta comissió, és de destacar que en la darrera edició de la Nit de Premis es van lliurar els guardons als guanyadors del 7è Premi de Natura que van correspondre als alumnes de 8è d'EGB del col·legi públic Baltasar Segú, als alumnes de 3r de BUP de l'EATP de Botànica Aplicada de l'IB Narcís Oller, i als senyors Jaume Solé Herce i Josep M. Solé Lledó, pels treballs presentats en els diferents apartats del premi. Destaquem també la convocatòria, el 1995, del 8è Premi de Natura, que ha augmentat lleugerament la seva dotació.

D'altra banda, i dins les facultats pròpies de la comissió, juntament amb el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, el Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà i el GEPEC, es va difondre un comunicat en què es mostrava la disconformitat respecte als termes i les condicions d'ubicació de la línia ferroviària d'alta velocitat a les comarques de Tarragona, publicat al DOGC i al BOP, a través d'un document de la Comissió d'Urbanisme de Tarragona. També es va presentar un recurs al conseller de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat, a més d'enviar còpies d'aquest recurs a diferents administracions i polítics.

Finalment, la Comissió de Natura va organitzar, el dia 18 de desembre, una conferència a càrrec del popular meteoròleg Alfred Rodríguez Picó, que portà per títol *La meteorologia a l'abast de tothom*.

D'altra banda, el GEPEC, entitat vinculada al IEV, el 27 de gener va convocar l'assemblea general de l'entitat, que enguany va tenir lloc a la nostra ciutat. També, el dia 16 de febrer va organitzar una jornada sobre *Energia nuclear a Catalunya: problemàtica social i ambiental*, que tractà els temes del cost de l'energia nuclear, del pla energètic català i dels plans d'emergència nuclear. Una altra activitat d'aquest grup va ser una plantada d'aglaners a la serra de Miramar l'11 de gener, mentre que el dia 25 es va efectuar una repoblació a la mateixa zona amb lledoners i freixes. Pel que fa al mes de març, el dia 9 es va efectuar una plantada d'òrbars al riu Gaià, a l'alçada del Pont d'Armentera. Totes aquestes sortides es van emmarcar dins les activitats de repoblació forestal d'aquesta entitat.

Pel que fa a les activitats realitzades per l'Associació de Criadors d'Aus El Francolí, són de destacar bàsicament:

- Firagost-95. IV Mercat de l'Aviram Jove. Dies 1 i 2 d'agost.
- Participació a la Fira del Pla, del 13 al 15 d'octubre.
- IX Exposició-Concurs Internacional d'Aus Ciutat de Valls, que es va desenvolupar del 26 al 28 de gener de 1996.

Comissió de Geografia i Història

Pel que fa a aquesta comissió, una de les activitats anuals més veterana és el cicle *L'estiu, temps de viatjar*, que es va desenvolupar els dies 7, 9 i 12 de juny. El cicle es va

iniciar amb la xerrada de Francesc Vidal *Al nord de l'Amèrica del Sud...*, i continuà amb Francesc Parés i Montserrat Castellví amb els audiovisuals *Croàcia: camps de refugiats. Una realitat cada cop més estesa* i *Un altre lloc en el món*, respectivament. El cicle plantejat tenia un caire més sociocultural que de viatges pròpiament dit i, a més a més, lligava amb la situació econòmica de l'entitat.

D'altra banda, durant els dies 5, 7, 12 i 14 de juliol es va organitzar un nou cicle sobre arxius titulat *Arxius: fons documentals i recerca II*, continuació del realitzat durant els mesos de febrer/març de 1995. En aquesta ocasió, es convidà el president de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, Josep Matas, que parlà sobre els diferents tipus d'arxius existents, i l'arxiu del port de Tarragona i el del Col·legi d'Arquitectes de Tarragona per parlar dels seus fons i de les possibilitats de recerca i investigació que es poden trobar en aquestes entitats. El cicle va ser clausurat pel director de l'Arxiu Nacional de Catalunya, el senyor Josep M. Sans Travé, i durant el mes de setembre, el dia 23, es va efectuar una visita comentada a l'Arxiu Nacional de Catalunya i a l'Arxiu Gavín.

Pel que fa al Memorial Manuel González Alba, que se celebra anualment durant el mes d'octubre, es van programar cinc activitats entre els dies 5 i 10, sota el títol general de *Fonamentalisme democràtic*. El dia 5, dins la conferència *Amnistia i llibertat*, es va parlar de l'"operació neteja" promoguda amb els Jocs Olímpics del 1992. El dia 6, *Bòsnia, Txetxènia, Rwanda. De com les democràcies occidentals mengen en dos plats*, es va tractar l'actuació occidental envers aquests espais. Els dies 7 i 8, el Grup del Teatre Principal va representar, al Centre Cultural Municipal, l'obra de l'autor bosnià Ad de Bont *Mirrad, un noi de Bòsnia*, mentre que al mateix vestíbul del Centre es podia visitar una exposició de fotografies sobre Bòsnia. Pel que fa al dia 10, es va tractar la realitat de la rebel·lió zapatista amb la conferència *¡Tierra y libertad!*

Altres activitats més recents organitzades per aquesta comissió són les que tot seguit us presentem:

Durant el mes de gener, i amb motiu de la inauguració de l'exposició *Barcelona Aeroport*, es va fer un homenatge a Dolors Vives Rodon, la segona dona aviadora amb carnet de l'Estat. L'acte inclogué una xerrada del senyor Jordi Rull, president de l'Associació d'Amics de l'Aeronàutica, i tingué l'assistència de l'alcalde de Valls, el senyor Jordi Castells.

També durant el mes de gener es va realitzar el cicle de conferències *El nou mapa europeu a final del segle XX*, en què es va fer un interessant repàs de la nova situació política que es viu a Europa des de final de la dècada dels vuitanta. El cicle es va encetar amb una conferència del senyor Cesáreo Rodríguez Aguilera, el dia 24, centrada en les transformacions viscudes a l'Europa de l'Est, i es va tancar el dia 26 amb la xerrada del senyor Jordi Siré sobre la nova situació que es viu als Balcans.

Comissió de Salvaguarda del Patrimoni

Del treball d'aquesta comissió, és de destacar el dictamen sobre el X Premi a la Salvaguarda del Patrimoni Arquitectònic de l'Alt Camp, que anualment convoca l'Institut, i que enguany es va atorgar a l'habitatge número 27 del carrer de l'Església de Valls, propietat de la família Bonet-Grau, per la bona tasca de restauració de la façana efectuada durant el 1994.

Comissió de Llengua i Literatura

A banda de les activitats pròpies d'aquesta comissió, de donar suport a les edicions de l'entitat amb la correcció i el seguiment d'impressió dels llibres editats, el 20 d'abril es va presentar, a la Capella de Sant Roc del IEV, el llibre del doctor Carles Cardó *El gran refús*, capítol inèdit de la seva obra *Les dues tradicions. Història espiritual de les Espanyes*. La presentació va anar a càrrec del senyor Ramon Sugranyes de Franch, professor emèrit de la Universitat de Fribourg, a Suïssa, amic personal i gran coneixedor de l'obra del doctor Cardó, a banda de ser el dipositari d'aquest capítol, amb la condició de no donar-lo a conèixer fins a cinquanta anys després. Per a aquesta presentació, es va disposar de la col·laboració del senyor Pere Codina, director de l'Editorial Claret, empresa que s'ha fet càrrec de l'edició d'aquest capítol.

També, aprofitant la presentació del llibre *Narcís Oller i de Moragas. La seva vida vista per un contemporani*, als Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat de Catalunya a Tarragona, els dies 19 i 24 d'abril, es van repetir les conferències que complementaren la presentació del volum a Valls durant el mes de març; així, el dia 19 Antònia Tayadella va oferir la xerrada *Narcís Oller, novel·lista realista*, mentre que Magí Sunyer, el dia 24, va parlar de *La novel·la catalana del segle XIX*.

És també de destacar que l'Institut d'Estudis Vallencs forma part de la Comissió Oller que s'ha format juntament amb l'Ajuntament de Valls, la Universitat Rovira i Virgili, l'Institut d'Estudis Tarraconenses i la Societat Verdaguer, amb la col·laboració d'altres entitats vallencs, per commemorar el 150è aniversari del naixement de l'escriptor vallenc. De moment, aquest mes de març ha estat convocat el Col·loqui Narcís Oller, que es realitzarà al IEV els dies 24, 25 i 26 d'octubre.

D'altra banda, el passat divendres dia 22 de març va tenir lloc, a la sala d'actes, la presentació del nou *Diccionari de la llengua catalana*, editat per l'Institut d'Estudis Catalans. L'acte va tenir l'assistència del senyor Manuel Castellet, president del IEC, i del senyor Isidor Marí, membre de la Secció Filològica. Durant l'acte es va projectar també un vídeo sobre la història d'aquesta institució.

Comissió d'Audiovisuals i Imatge

Pel que fa a aquesta comissió, s'ha de destacar la convocatòria del VIII Concurs Estatal de Fotografia Ciutat de Valls. Durant el mes de juliol es va realitzar el lliurament dels premis del concurs, que enguany va tenir la participació de 146 obres d'autors d'arreu de l'Estat. El guanyador del Premi Pere Català i Pic, corresponent a la millor col·lecció en tema lliure, va ser Xavier Ferrer, de Vila-real, mentre que el guanyador del Premi Agustí Gurí corresponent a la millor col·lecció del tema Valls va ser el manresà Santi Viladrich. D'entre els altres premiats hi va haver artistes locals i estatals que van fer que el nivell del concurs fos molt alt. Amb les obres seleccionades, es va fer una exposició a la Sala Sant Roc, que acollí el tema lliure, i a la sala d'exposicions de l'Ajuntament, on es va poder visitar les obres presentades al tema Valls.

Una de les actuacions més destacades d'aquesta comissió ha estat l'organització, conjuntament amb l'Ajuntament de Valls, l'AAEET i el Cine Club Valls, de les *Jornades de cinema vallenc*, organitzades amb motiu de la celebració en l'àmbit internacional del centenari del cinema. Les sessions van tenir lloc l'octubre, i es van desenvolupar totes a

la Capella de Sant Roc, excepte l'acte de clausura, que es va fer a la Casa de Cultura de Valls. Les sessions constaven bàsicament d'una projecció i una conferència. El dia 13, la inauguració va anar a càrrec de Pere Altès amb la conferència *Les tradicions vallenques en el cinema* i la projecció de diverses pel·lícules. El dia 16, Miquel Porter va parlar de *La preservació del patrimoni local i la importància dels arxius*. En aquesta sessió es va projectar material de la filмотeca de l'Arxiu Municipal. El dia 18, Josep Escarré va parlar del cineasta vallenc Ignasi Farrés Iquino, mentre que el dia 20, Manuel Fernández va oferir la conferència *Cercant idees, cercant cinema*. El dia 23, Anton Cartaña va parlar de la interrelació entre el teatre i el cinema a Valls. El dia 25, el cinema del rotlle va ser el protagonista amb la conferència de Francesc Fàbregas, mentre que el 26 va tenir lloc una taula rodona amb destacades figures del món del cinema. En l'acte de clausura es va projectar la pel·lícula *Quin curs el meu tercer* i va tenir lloc la conferència *Producció de cinema i relació amb la televisió*, a càrrec d'Ignasi P. Ferré.

Pel que fa al Cine Club Valls, entitat adherida al IEV, el passat mes d'abril va projectar-se la pel·lícula *El gran salto*, dirigida pels germans Joel i Ethan Coen. També és de destacar la participació d'aquesta entitat en l'organització de les *Jornades de cinema vallenc*.

Comissió d'Activitats Exteriors

- Col·laboració en l'organització de la dotzena edició de la Nit de Premis de Valls.
- Pel que fa a les relacions amb altres centres d'estudis, el IEV i el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà van organitzar la I Trobada de Centres d'Estudis de les Comarques de Tarragona, realitzada a Montblanc el dia 28 d'octubre. El senyor Ignasi Riera va pronunciar una conferència sobre les relacions dels centres d'estudis amb els poders públics.
- Fent referència a la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, el IEV continua com a membre de la junta de govern. Entre d'altres actuacions, una de les més importants és l'elaboració del Llibre Blanc dels Centres d'Estudis. Pel que fa a les actes del congrés de la Coordinadora, al febrer passat es va presentar el primer volum dels quatre que es preveuen.
- El IEV també va participar amb un estand a la Fira de Tardor del Pla de Santa Maria, entre els dies 13, 14 i 15 d'octubre.

Comissió d'Art

Durant el període març 95/març 96, han estat disset les exposicions realitzades a la Sala Sant Roc:

- 2 d'abril: clausura de l'exposició *Narcís Oller i de Moragas*
- Del 7 al 23 d'abril: exposició sobre espais naturals
- Del 28 d'abril al 14 de maig: exposició 10è aniversari de l'escola-bressol Els Tabalets
- Del 19 al 28 de maig: exposició *Joves i seguretat viària*
- Del 31 de maig a l'11 de juny: exposició d'aquarel·les de Ramon Juncosa
- Del 16 de juny al 2 de juliol: *Instruments de festa*
- Del 14 al 30 de juliol: obres seleccionades del VIII Concurs Estatal de Fotografia Ciutat de Valls. Aquesta exposició es va fer simultàniament amb la Sala d'Exposicions de l'Ajuntament de Valls

– Del 14 al 30 de juliol: obres presentades al VII Premi Ramon Barbat i Miracle, d'artesanaria

– Del 12 de setembre a l'1 d'octubre: fons d'art de l'*Avui*

Aprofitant la inauguració d'aquesta exposició, el director del diari *Avui*, el senyor Vicenç Villatoro, va pronunciar una conferència titulada *El canvi de l'«Avui»*, i tot seguit es va inaugurar l'exposició, amb quadres originals de Joan Miró, Antoni Tàpies i Josep M. Subirachs

– Del 6 al 15 d'octubre: 50è aniversari de la segona època de la revista *Cultura*

– Del 20 d'octubre al 5 de novembre: exposició fotogràfica *El fet casteller*

– Del 16 al 26 de novembre: pintures sobre fibra de vidre, de Marc Trilla

– De l'1 al 17 de desembre: fotografies sobre paper artesà, de Miquel Estrada

– Del 22 de desembre al 7 de gener: 53a Exposició de Nadal

– Del 12 al 21 de gener: *Barcelona Aeroport*. Exposició gràfica de la història de l'aeroport de Barcelona

– Del 26 de gener al 18 de febrer: exposició fotogràfica *Imatges castelleres*

– Del 23 de febrer al 10 de març: pintures de Josep Nonàs

Pel que fa a la Capella de Sant Roc, les exposicions del darrer trimestre han estat:

– Del 19 de gener al 25 de febrer: *Qualsevol mirada serà la teva*, de Carme Saumell

– De l'1 al 24 de març: instal·lació *Acumular silencis*, de Mireia Clotet

– 29 de març: inauguració de la instal·lació *Confesso, perquè confesso*

També hem de destacar que el dia 19 de gener es va fer la presentació a Valls de la convocatòria de la Biennial de Valls 95-96 que, per primera vegada, presenta tres àmbits diferents: el Premi Guasch-Coranty de suport a la creació i la recerca en les arts visuals i plàstiques; el Premi Robert Gerhard de recerca i experimentació de nous recursos musicals, i el Premi Daniel Ventura i Solé, de creació teòrica i crítica en el marc de l'art contemporani. La biennial també va ser presentada al Museu d'Art Contemporani de Barcelona (Macba).

Biblioteca-hemeroteca

El fons de la biblioteca-hemeroteca continua ampliant-se bàsicament a partir de les relacions d'intercanvi establertes amb altres entitats i de l'adquisició de material divers.

D'altra banda, continuen les tasques de catalogació dels llibres i de les publicacions periòdiques de caire local i comarcal, amb la intenció de facilitar-ne la recerca als usuaris.

Pel que fa al fons Robert Gerhard, catalogat pràcticament en la seva totalitat, hem de destacar la nova donació de la família Gerhard a la nostra biblioteca, amb nou material molt divers de l'insigne músic vallenc. Dins d'aquest apartat destaquem també la donació, de part del senyor Fidel de Moragas, dels suplementes gràfics de *La Vanguardia* dels anys trenta, que s'han afegit als ja dipositats a la nostra biblioteca, fruit d'una donació anterior.

A més a més, el senyor Miquel Trenchs i la senyora Remei Solé continuen fent-nos arribar molt amablement els suplementes tècnics de *La Vanguardia* i el diari *Avui*, respectivament, que contribueixen a mantenir completes ambdues col·leccions.

Ja per acabar, comentem que ja estan molt avançades les obres de remodelació de l'edifici de l'Antic Hospital de Sant Roc, iniciades al mes de desembre de 1994. Com es

pot observar, els canvis experimentats per l'edifici han estat molt considerables: la millora de les escales, del claustre i, sobretot, de les columnes, ha afavorit notablement el seu aspecte. L'ascensor es troba instal·lat i només fa falta ja col·locar els vidres que complementaran la seva estructura. El pati és un dels espais que ha experimentat més millores, en instal·lar un terra tèrmic sota la pedra i una coberta que permetrà fer-hi més activitats.

Seguint amb aquest tema, el 10 de maig va tenir lloc la presentació de les obres de remodelació de l'Antic Hospital de Sant Roc, amb una xerrada audiovisual a càrrec de Xavier Guitart, un dels arquitectes encarregats de l'obra.